

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ तृतीयः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

प्रज॒वं वा ए॒तेन॑ यन्ति॒ यद्व॑श॒मम॑हः पापाव॒हीयुं॑ वा ए॒तेन॑
भवन्ति॒ यद्व॑श॒मम॑ह॒र्यो वै प्र॒जवं॑ य॒ताम॑प॒थेन॑ प्रति॒पद्य॑ते यः
स्था॒णुः ह॑न्ति॒ यो भ्रेषं॑ न्येति॒ स ही॑यते॒ स यो वै द॑श॒मे-
ऽह॑न्नविवा॒क्य उप॑हन्यते॒ स ही॑यते॒ तस्मै॑ य उप॑हताय॒ व्याहृ॑
तमे॒वान्वा॒रभ्य॑ सम॑श्नुतेऽथ॒ यो व्याहृ॑ सः (१)

ही॒यते॒ तस्मा॑द्व॒शमे॑ऽह॑न्नविवा॒क्य उप॑हताय॒ न व्युच्य॑मथो
खल्वा॑हुर्य॒ज्ञस्य॑ वै समृ॑द्धेन दे॒वाः सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑यन्
य॒ज्ञस्य॑ व्यृ॒द्धेना॑सु॒रान्परा॑भावय॒न्निति॑ यत्खलु॒ वै य॒ज्ञस्य॑
समृ॑द्धं तद्यज॑मानस्य॒ यद्वृ॑द्धं तद्भा॒तृव्य॑स्य॒ स यो वै
द॑श॒मेऽह॑न्नविवा॒क्य उप॑हन्यते॒ स ए॒वाति॑ रेचयति॒ ते ये
बा॒ह्या दृ॒शीक॑वः (२)

स्यु॒स्ते वि ब्रू॑युर्यदि॒ तत्र॑ न वि॒न्देयु॑रन्तःसद॒साद्बु॑च्यं
यदि॒ तत्र॑ न वि॒न्देयु॑र्गृहप॑तिना॒ व्युच्य॑न्तद्बु॒च्यमे॒वाथ॑ वा
ए॒तत्सर्प॑रा॒ज्ञियां॑ ऋ॒ग्भिः स्तु॑वन्ती॒यं वै सर्प॑तो॒ राज्ञी॑ यद्वा

अस्यां किं चार्चन्ति यदानृचुस्तेनेयः सर्पराज्ञी ते यदेव किं
च वाचानृचुर्यदतोऽध्यर्चितारः (३)

तदुभयमाप्त्वावरुध्योत्तिष्ठामेति ताभिर्मनसा स्तुवते न वा
इमामंश्वरथो नाश्वतररीरथः सद्यः पर्याप्तुमर्हति मनो वा
इमाः सद्यः पर्याप्तुमर्हति मनः परिभवितुमथ ब्रह्म वदन्ति
परिमिता वा ऋचः परिमितानि सामानि परिमितानि
यजूः प्यथैतस्यैवान्तो नास्ति यद्वह्न तत्प्रतिगृणत आ
चक्षीत् स प्रतिगुरः (४)

व्याह स दृशीकर्वोऽर्चितारः स एकश्च॥ [१]

ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं द्वादशाहस्य प्रथमेनाहृत्विजां
यजमानो वृद्ध इति तेज इन्द्रियमिति किं द्वितीयेनेति
प्राणानन्नाद्यमिति किं तृतीयेनेति त्रीनिमाल्लोणकानिति
किं चतुर्थेनेति चतुष्पदः पशूनिति किम्पञ्चमेनेति
पञ्चाक्षराम्पङ्क्तिमिति किं षष्ठेनेति षडृतूनिति किं
सप्तमेनेति सप्तपदाः शक्करीमिति (५)

किमष्टमेनेत्यष्टाक्षरां गायत्रीमिति किं नवमेनेति
त्रिवृतः स्तोममिति किं दशमेनेति दशाक्षरां विराजमिति

किमेकादशेनेत्येकादशाक्षरां त्रिष्टुभमिति किं द्वादशेनेति
द्वादशाक्षरां जगतीमित्येतावद्वा अस्ति यावदेतद्यावदेवास्ति
तदेषां वृद्धे (६)

शक्ररीमित्येकचत्वारिंशच्च॥ [२]

एष वा आतो द्वादशाहो यत्रयोदशरात्रः समानः
ह्येतदह्यत्प्रायणीयंश्चोदयनीयंश्च त्र्यतिरात्रो भवति त्रयं
इमे लोका एषां लोकानामाप्त्यै प्राणो वै प्रथमोऽतिरात्रो
व्यानो द्वितीयोऽपानस्तृतीयः प्राणापानोदानेष्वेवान्नाद्ये प्रति
तिष्ठन्ति सर्वमायुर्यन्ति य एवं विद्वांसस्रयोदशरात्रमासते
तदाहुर्वाग्वा एषा वितता (७)

यद्वादशाहस्तां विच्छिन्द्युर्मध्येऽतिरात्रं कुर्युरुपदासुका
गृहपतेर्वागस्यादुपरिष्ठाच्छन्दोमानांमहाव्रतं कुर्वन्ति
सन्ततामेव वाचमव रुद्धतेऽनुपदासुका गृहपतेर्वाग्भवति
पशवो वै छन्दोमा अन्नम्महाव्रतं यदुपरिष्ठाच्छन्दोमानां-
म्महाव्रतं कुर्वन्ति पशुषु चैवान्नाद्ये च प्रति तिष्ठन्ति (८)

वितता त्रिचत्वारिंशच्च॥ [३]

आदित्या अकामयन्तोभयोर्लोकयोर्ऋध्रुयामेति त

ए॒तं च॑तु॒र्दश॑रा॒त्रम॑पश्य॒न्तमा॑ह॒रन्ते॑ना॒यज॑न्त॒ ततो॑ वै
 त उ॒भयो॑ल्लो॒कयो॑रा॒ध्रुव॑न् न॒स्मि॑श्च॒ामुष्मि॑श्च॒ य ए॒वं
 वि॒द्वाः स॑श्चतु॒र्दश॑रा॒त्रमा॑स॒त उ॒भयो॑रे॒व लो॒कयो॑र्ऋ॒ध्रुव॑न्त्य॒-
 स्मि॑श्च॒ामुष्मि॑श्च॒ चतु॒र्दश॑रा॒त्रो भ॑वति स॒प्त ग्राम्या॑ ओष॑धयः
 स॒प्तार॑ण्या उ॒भयो॑षाम॒वरु॑द्धौ यत्प॑रा॒चीना॑नि पृ॒ष्ठानि॑ (९)

भव॑न्त्य॒मुमे॒व तै॒र्लो॒कम॒भि ज॑यन्ति॒ यत्प्र॑ती॒चीना॑नि पृ॒ष्ठानि॑
 भव॑न्ती॒ममे॒व तै॒र्लो॒कम॒भि ज॑यन्ति॒ त्रय॑स्त्रि॒ः शौ म॑ध्य॒तः स्तोमौ॑
 भव॑तः॒ साम्रा॑ज्यमे॒व ग॑च्छ॒न्त्यधि॑रा॒जौ भ॑वतोऽधि॒राजा॑ ए॒व
 स॑मा॒नाना॑ भव॒न्त्यति॑रा॒त्राव॑भितो॑ भव॒तः परि॑गृही॒त्यै (१०)

पृष्ठानि चतुस्त्रिंशच्च॥ [४]

प्र॒जाप॑तिः सु॒वर्गं॑ लो॒कमै॑त्तं दे॒वा अ॒न्वाय॑न्ताना॑दि॒त्याश्च॑
 प॒शव॑श्चा॒न्वाय॑न्ते दे॒वा अ॑ब्रुवन् या॒न्प॒शून्पार्जी॑विष्म॒
 त इ॒मेऽन्वा॑ग्म॒न्निति॑ तेभ्य॑ ए॒तं च॑तु॒र्दश॑रा॒त्रम्प्र॑त्यौह॒न्त
 आ॑दि॒त्याः पृ॒ष्ठैः सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑रोह॒त्र्यहा॑भ्या॒मस्मि॑ल्लो॒के
 प॒शून्प्र॑त्यौह॒न्पृ॒ष्ठैरा॑दि॒त्या अ॒मुष्मि॑ल्लो॒क आ॑ध्रु॒वत्र्य॑हा॒भ्याम॑स्मिन्

लो॒के प॒शवो॑ य ए॒वं वि॒द्वाः स॑श्चतु॒र्दश॑रा॒त्रमा॑स॒त उ॒भयो॑रे॒व
 लो॒कयो॑र्ऋ॒ध्रुव॑न्त्य॒स्मि॑श्च॒ामुष्मि॑श्च॒ पृ॒ष्ठैरे॒वामुष्मि॑ल्लो॒क

ऋध्रुवन्ति त्र्यहाभ्यामस्मिँल्लोके ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहो
भवतीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुरिमानेव
लोकानभ्यारोहन्ति यदन्यतः पृष्ठानि स्युर्विविधधः
स्यान्मध्ये पृष्ठानि भवन्ति सविवधत्वाय (१२)

ओजो वै वीर्यं पृष्ठान्योजं एव वीर्यम्मध्यतो दधते
बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव
यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी
स्रुती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकं यन्ति पराञ्चो वा एते
सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति ये पराचीनानि पृष्ठान्युपयन्ति
प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो प्रतिष्ठित्या
उभयोर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति चतुर्दशैतास्तासां या
दश दशाक्षरा विराडन्नं विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धते
याश्चतस्रश्चतस्रो दिशो दिक्ष्वेव प्रति तिष्ठन्त्यतिरात्रावभितो
भवतुः परिगृहीत्यै (१३)

आर्ध्वत्र्यहाभ्यामस्मिन्सविवधत्वाय प्रतिष्ठित्या एकत्रिंशच्च॥ [५]

इन्द्रो वै सदृङ्देवताभिरासीत्स न व्यावृतमगच्छत्स
प्रजापतिमुपाधावत्तस्मा एतम्पञ्चदशरात्रम्प्रायच्छत्तमाहरत्

तेनायजत् ततो वै सौऽन्याभिर्देवताभिर्यावृतमगच्छद्य
 एवं विद्वांसः पञ्चदशरात्रमासंते व्यावृतमेव पाप्मना
 भ्रातृव्येण गच्छन्ति ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहो भवतीयं वाव
 ज्योतिरन्तरिक्षम् (१४)

गौरसावायुरेष्वेव लोकेषु प्रति तिष्ठन्त्यसत्रं वा
 एतद्यदच्छन्दोमं यच्छन्दोमा भवन्ति तेन सत्रं देवता
 एव पृष्ठैरव रुन्धते पशूञ्छन्दोमैरोजो वा वीर्यं पृष्ठानि
 पशवश्छन्दोमा ओजस्येव वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति
 पञ्चदशरात्रो भवति पञ्चदशो वज्रो वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्र
 हरन्त्यतिरात्रावभितो भवत इन्द्रियस्य परिगृहीत्यै (१५)

अन्तरिक्षमिन्द्रियस्यैकं॥ [६]

इन्द्रो वै शिथिल इवाप्रतिष्ठित आसीत्सोऽसुरेभ्यो-
 ऽबिभेत्स प्रजापतिमुपाधावत्तस्मा एतम्पञ्चदशरात्रं
 वज्रम्प्रायच्छत् तेनासुरान्पराभाव्य विजित्य श्रियमगच्छदग्निष्टुत
 पाप्मानं निरदहत पञ्चदशरात्रेणौजो बलमिन्द्रियं
 वीर्यमात्मन्नधत् य एवं विद्वांसः पञ्चदशरात्रमासंते
 भ्रातृव्यानेव पराभाव्य विजित्य श्रियं गच्छन्त्यग्निष्टुता

पाप्मानं निः (१६)

दहन्ते पञ्चदशरात्रेणौजो बलमिन्द्रियं वीर्यमात्मन्दधत
 एता एव पशव्याः पञ्चदश वा अर्धमासस्य रात्रयोऽ-
 र्धमासशः संवत्सर आप्यते संवत्सरम्पशवोऽनु प्र जायन्ते
 तस्मात्पशव्या एता एव सुवर्ग्याः पञ्चदश वा अर्धमासस्य
 रात्रयोऽर्धमासशः संवत्सर आप्यते संवत्सरः सुवर्गो
 लोकस्तस्मात्सुवर्ग्या ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहो भवतीयं वाव
 ज्योतिरन्तरिक्षम् (१७)

गौरसावायुरिमानेव लोकानभ्यारोहन्ति यदन्यतः पृष्ठानि
 स्युर्विविधः स्यान्मध्ये पृष्ठानि भवन्ति सविवधत्वायौजो
 वै वीर्यं पृष्ठान्योज एव वीर्यमध्यतो दधते बृहद्रथन्तराभ्यां
 यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरेव
 प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी स्मृती ताभ्यामेव सुवर्गं
 लोकम् (१८)

यन्ति पराञ्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति
 ये पराचीनानि पृष्ठान्युपयन्ति प्रत्यङ्महो भवति
 प्रत्यवरूढ्या अथो प्रतिष्ठित्या उभयोर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति

पञ्चदशैतास्तासां या दश दशाक्षरा विराडन्न विराड्विराजैवान्नाद्य-
मव रुन्धते याः पञ्च पञ्च दिशो दिक्ष्वैव प्रति
तिष्ठन्त्यतिरात्रावभितो भवत इन्द्रियस्य वीर्यस्य प्रजायै
पशूनां परिगृहीत्यै (१९)

गच्छन्त्यग्निष्टुतां पाप्मानन्निरन्तरिक्षल्लोकं प्रजायै द्वे च॥ [७]

प्रजापतिरकामयतान्नादः स्यामिति स एत
सप्तदशरात्रमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत् ततो वै सौऽन्नादो-
ऽभवद्य एवं विद्वांसः सप्तदशरात्रमासतेऽन्नादा एव भवन्ति
पञ्चाहो भवति पञ्च वा ऋतवः संवत्सर ऋतुष्वेव संवत्सरे
प्रति तिष्ठन्त्यथो पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तौ यज्ञो यज्ञमेवाव
रुन्धतेऽसत्रं वा एतत् (२०)

यदच्छन्दोमं यच्छन्दोमा भवन्ति तेन सत्रं देवता एव पृष्ठैरव
रुन्धते पशूञ्छन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि पशवश्छन्दोमा
ओजस्येव वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति सप्तदशरात्रो भवति
सप्तदशः प्रजापतिः प्रजापतेरास्या अतिरात्रावभितो भवतो-
ऽन्नाद्यस्य परिगृहीत्यै (२१)

एतत्समन्त्रिंश्च॥ [८]

सा वि॒राड्वि॒क्रम्या॑तिष्ठ॒द्वह्म॑णा दे॒वेष्वन्ने॑नासुरेषु ते दे॒वा
अ॒काम॑यन्तो॒भय॑ꣳ सं वृ॒क्षीम॑हि ब्रह्म॒ चान्नं॑ चेति॒ त ए॒ता
वि॒श॑तिꣳ रात्री॑रपश्यन्ततो॒ वै त उ॒भय॑ꣳ सम॑वृ॒जत॑ ब्रह्म॒
चान्नं॑ च ब्रह्मवर्च॑सिनो॑ऽन्ना॒दा अ॑भवन् य एवं वि॒द्वाꣳस ए॒ता
आस॑त उ॒भय॑मे॒व सं वृ॒जते॑ ब्रह्म॒ चान्नं॑ च (२२)

ब्रह्मवर्च॑सिनो॑ऽन्ना॒दा भ॑वन्ति॒ द्वे वा ए॒ते वि॒राजौ॒ तयो॑रे॒व
नाना॒ प्रति॑ तिष्ठन्ति वि॒शो वै पु॑रु॒षो द॑श॒ हस्त्या॑
अ॒ङ्गुल॑यो॒ दश॑ प॒द्या या॑वा॒नेव पु॑रु॒षस्त॑मा॒त्वोत्ति॑ष्ठन्ति॒
ज्योति॑र्गौरायु॒रिति॑ त्र्य॒हा भ॑वन्ती॒यं वा॒व ज्योति॑रन्तरि॒क्षं
गौर॑सावायु॒रिमा॑ने॒व लो॒कान॒भ्यारो॑हन्त्यभिपूर्व॒ त्र्य॒हा
भ॑वन्त्यभिपूर्वमे॒व सु॒वर्ग॑म् (२३)

लो॒कम॒भ्यारो॑हन्ति॒ यद॒न्यतः॑ पृ॒ष्ठानि॒ स्युर्वि॑वि॒वधः॑
स्या॒न्मध्यै॑ पृ॒ष्ठानि॑ भवन्ति स॒विव॑ध॒त्वायौ॒जो वै वी॒र्यं॑
पृ॒ष्ठान्यो॒जं ए॒व वी॒र्य॑म्मध्य॒तो द॑धते बृह॒द्रथ॑न्त॒राभ्यां॑ यन्ती॒यं
वा॒व र॑थन्त॒रम॒सौ बृ॒हदा॑भ्यामे॒व य॒न्त्यथो॑ अ॒नयो॑रे॒व प्रति॑
तिष्ठ॑न्त्ये॒ते वै य॒ज्ञस्या॑ञ्ज॒साय॑नी स्मृ॒ती ता॑भ्यामे॒व सु॒वर्गं लो॒कं
य॑न्ति॒ परा॑ञ्चो॒ वा ए॒ते सु॒वर्गं लो॒कम॒भ्यारो॑हन्ति॒ ये प॑रा॒चीना॑नि

पृष्ठान्युपयन्ति प्रत्यङ्मुहो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो
प्रतिष्ठित्या उभयोर्लोकयोर् ऋद्धोत्तिष्ठन्त्यतिरात्रावभितो
भवतो ब्रह्मवर्चसस्यान्नाद्यस्य परिगृहीत्यै (२४)

वृजते ब्रह्म चान्नश्च सुवर्गमेते सुवर्गन्नयोविंशतिश्च॥ [९]

असावादित्योऽस्मिल्लोक आसीत्तं देवाः पृष्ठैः परिगृह्य
सुवर्गं लोकमंगमयन्परैरवस्तात्पर्यगृह्णन्दिवाकीर्त्येन सुवर्गे
लोके प्रत्यस्थापयन्परैः परस्तात्पर्यगृह्णन्पृष्ठैरुपावारोहन्त्स
वा असावादित्योऽमुष्मिल्लोके परैरुभयतः परिगृहीतो
यत्पृष्ठानि भवन्ति सुवर्गमेव तैर्लोकं यजमाना यन्ति
परैरवस्तात्परिं गृह्णन्ति दिवाकीर्त्येन (२५)

सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्ति परैः परस्तात्परिं
गृह्णन्ति पृष्ठैरुपावारोहन्ति यत्परे परस्तान्न स्युः पराश्चः
सुवर्गाल्लोकान्निष्पद्येरन् यदवस्तान्न स्युः प्रजा निर्दहेयुरभितो
दिवाकीर्त्यं परःसामानो भवन्ति सुवर्ग एवेनाल्लोक
उभयतः परिं गृह्णन्ति यजमाना वै दिवाकीर्त्यं संवत्सरः
परःसामानोऽभितो दिवाकीर्त्यं परः सामानो भवन्ति
संवत्सर एवोभयतः (२६)

प्रति तिष्ठन्ति पृष्ठं वै दिवाकीर्त्यम्पार्श्वे परः सामानोऽभितो
 दिवाकीर्त्यं परः सामानो भवन्ति तस्मादभितः पृष्ठम्पार्श्वे
 भूयिष्ठा ग्रहा गृह्यन्ते भूयिष्ठं शस्यते यज्ञस्यैव तन्मध्यतो
 ग्रन्थं ग्रन्थन्त्यविस्रंसाय सप्त गृह्यन्ते सप्त वै शीर्षण्याः
 प्राणाः प्राणानेव यजमानेषु दधति यत्पराचीनानि पृष्ठानि
 भवन्त्यमुमेव तैर्लोकमभ्यारोहन्ति यदिमं लोकं न (२७)

प्रत्यवरोहैयुरुद्धा माद्यैयुर्यजमानाः प्र वा मीयेरन्
 यत्पराचीनानि पृष्ठानि भवन्तीममेव तैर्लोकमप्रत्यवरोहन्त्यथो
 अस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठन्त्यनुन्मादायेन्द्रो वा अप्रतिष्ठित
 आसीत्स प्रजापतिमुपाधावत्तस्मा एतमेकविंशतिरात्रम्प्रायच्छ
 ततो वै स प्रत्यतिष्ठद्ये बहुयाजिनोऽप्रतिष्ठिताः (२८)

स्युस्त एकविंशतिरात्रमासीरन्द्वादश मासाः पञ्चवस्त्रय
 इमे लोका असावादित्य एकविंश एतावन्तो वै
 देवलोकास्तेष्वेव यथापूर्वं प्रति तिष्ठन्त्यसावादित्यो न
 व्यरोचत स प्रजापतिमुपाधावत्तस्मा एतमेकविंशति-
 रात्रम्प्रायच्छत्तमाहरत्तेनायजत ततो वै सोऽरोचत य एवं
 विद्वांस एकविंशतिरात्रमासते रोचन्त एवैकविंशतिरात्रो

भवति रुग्वा एकविंशो रुचमेव गच्छन्त्यथो प्रतिष्ठामेव
प्रतिष्ठा ह्येकविंशो-ऽ तिरात्रावभितो भवतो ब्रह्मवर्चसस्य
परिगृहीत्यै (२९)

गृह्णन्ति दिवाकीर्त्यैवोभयतो नाप्रतिष्ठिता आसन्त एकविंशतिश्च॥ ————— [१०]

अर्वाङ्गः सं क्रामत्वमुष्मादधि मामभि। ऋषीणां यः
पुरोहितः। निर्देवं निर्वीरं कृत्वा विष्कन्धं तस्मिन् हीयतां
योऽस्मान्द्वेष्टि। शरीरं यज्ञशमलं कुसीदं तस्मिन्सीदतु यो-
ऽस्मान्द्वेष्टि। यज्ञं यज्ञस्य यत्तेजस्तेन सं क्राम मामभि।
ब्राह्मणानृत्विजो देवान् यज्ञस्य तपसा ते सवाहमा हुवे।
इष्टेन पक्वमुप (३०)

ते हुवे सवाहम्। सन्तै वृञ्जे सुकृतं सं प्रजां
पशून्। प्रैषान्त्सामिधेनीराघारावाज्यभागावाश्रुतम्प्रत्याश्रुतमा
शृणामि ते। प्रयाजानूयाजान्त्स्विष्टकृतमिडामाशिष आ वृञ्जे
सुवः। अग्निनेन्द्रेण सोमेन सरस्वत्या विष्णुना देवताभिः।
याज्यानुवाक्याभ्यामुप ते हुवे स्वाहं यज्ञमा ददे ते वर्षद्वृतम्।
स्तुतं शस्त्रम्प्रतिगरं ग्रहमिडामाशिषः (३१)

आ वृञ्जे सुवः। पत्नीसंयाजानुप ते हुवे सवाहं

संमिष्टयजुरा ददे तव। पशून्सुतम्पुरोडाशान्सर्वनान्योत
यज्ञम्। देवान्सेन्द्रानुपं ते हुवे सवाहमग्निमुखान्सोमवतो
ये च विश्वे (३२)

उप ग्रहमिडामाशिषो द्वात्रिंशच्च॥ [११]

भूतम्भव्यम्भविष्यद्वषट्स्वाहा नम ऋक्साम
यजुर्वषट्स्वाहा नमो गायत्री त्रिष्टुब्जगती वषट्स्वाहा
नमः पृथिव्यन्तरिक्षं द्यौर्वषट्स्वाहा नमोऽग्निर्वायुः सूर्यो
वषट्स्वाहा नमः प्राणो व्यानोऽपानो वषट्स्वाहा नमोऽन्नं
कृषिर्वृष्टिर्वषट्स्वाहा नमः पिता पुत्रः पौत्रो वषट्स्वाहा
नमो भूर्भुवःसुवर्वषट्स्वाहा नमः (३३)

भुवंश्चत्वारि च॥ [१२]

आ मे गृहा भवं त्वा प्रजा म आ मा यज्ञो विशतु
वीर्यावान्। आपो देवीर्यज्ञिया मा विशन्तु सहस्रस्य मा
भूमा मा प्र हासीत्। आ मे ग्रहो भवत्वा पुरोरुखस्तुतशस्त्रे
मा विशताः समीचीं। आदित्या रुद्रा वसवो मे सदस्याः
सहस्रस्य मा भूमा मा प्र हासीत्। आ माग्निष्टोमो
विशतूक्थ्यश्चातिरात्रो मा विशत्वापिशर्वरः। तिरोअहिया मा

सुहृता आ विशन्तु सहस्रस्य मा भूमा मा प्र हांसीत् (३४)

अग्निष्टोमो विशत्वष्टादश च॥ [१३]

अग्निना तपोऽन्वभवद्वाचा ब्रह्म मणिना रूपाणीन्द्रेण
देवान् वातेन प्राणान्सूर्येण द्याश्चन्द्रमसा नक्षत्राणि
यमेन पितृनाज्ञा मनुष्यान्फलेन नादेयानजगरेण
सर्पान्व्याघ्रेणारण्यान्पशूञ्छेनेन पतत्रिणो वृष्णाश्वानृषभेण
गा बस्तेनाजा वृष्णिनावीर्त्रीहिणान्नानि यवेनौषधीर्न्यग्रोधेन
वनस्पतीनुदुम्बरेणोर्जङ्गायत्रिया छन्दांसि त्रिवृता
स्तोमान्ब्राह्मणेन वाचम् (३५)

ब्राह्मणेनैकं च॥ [१४]

स्वाहाधिमाधीताय स्वाहा स्वाहाधीतम्मनसे स्वाहा स्वाहा
मनः प्रजापतये स्वाहा काय स्वाहा कस्मै स्वाहा कतमस्मै
स्वाहादित्यै स्वाहादित्यै मह्यै स्वाहादित्यै सुमृडीकायै स्वाहा
सरस्वत्यै स्वाहा सरस्वत्यै बृहत्यै स्वाहा सरस्वत्यै पावकायै
स्वाहा पूष्णे स्वाहा पूष्णे प्रपथ्याय स्वाहा पूष्णे नरन्धिषाय
स्वाहा त्वष्ट्रे स्वाहा त्वष्ट्रे तुरीपाय स्वाहा त्वष्ट्रे पुरुरूपाय
स्वाहा विष्णवे स्वाहा विष्णवे निखुर्यपाय स्वाहा विष्णवे

निभूयपाय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा (३६)

पुरु॒रूपाय॑ स्वाहा दश॑ च॥ _____ [१५]

द॒ध्नः स्वाहा हनू॑भ्या॒ऽ स्वाहो॑ष्ठा॒भ्या॒ऽ स्वाहा मु॒खाय॑
स्वाहा ना॒सिका॑भ्या॒ऽ स्वाहाक्षी॑भ्या॒ऽ स्वाहा क॒र्णा॑भ्या॒ऽ
स्वाहा पा॒र इ॒क्षवो॑ऽवा॒र्येभ्यः॑ प॒क्ष्मभ्यः॑ स्वाहावा॒र इ॒क्षवः॑
पा॒र्येभ्यः॑ प॒क्ष्मभ्यः॑ स्वाहा शी॒र्ष्णे स्वाहा॑ भ्रू॒भ्या॒ऽ स्वाहा
ल॒लाटा॑य॒ स्वाहा मूर्ध्ने॑ स्वाहा म॒स्तिष्का॑य॒ स्वाहा केशे॑भ्यः
स्वाहा वहा॑य॒ स्वाहा॑ ग्री॒वाभ्यः॑ स्वाहा॑ स्क॒न्धेभ्यः॑ स्वाहा
की॒र्कसा॑भ्यः स्वाहा॑ पृ॒ष्ठीभ्यः॑ स्वाहा॑ पा॒ज॒स्याय॑ स्वाहा॑
पा॒र्श्वाभ्या॑ऽ स्वाहा॑ (३७)

अ॒स॑भ्या॒ऽ स्वाहा॑ दो॒षभ्या॑ऽ स्वाहा॑ बा॒हुभ्या॑ऽ
स्वाहा जङ्घा॑भ्या॒ऽ स्वाहा॑ श्रो॒णीभ्या॑ऽ स्वाहा॑ रु॒भ्या॑ऽ
स्वाहा॑ष्ठीव॒द्ध्या॑ऽ स्वाहा॑ जङ्घा॑भ्या॒ऽ स्वाहा॑ भ॒सदे॑ स्वाहा॑
शि॒खण्डे॑भ्यः स्वाहा॑ वा॒ल॒धाना॑य॒ स्वाहा॑ण्डा॒भ्या॑ऽ स्वाहा॑
शे॒पाय॑ स्वाहा॑ रे॒त॒से स्वाहा॑ प्र॒जाभ्यः॑ स्वाहा॑ प्र॒जन॑नाय॒
स्वाहा॑ प॒द्भ्यः स्वाहा॑ श॒फेभ्यः॑ स्वाहा॑ लो॒मभ्यः॑ स्वाहा॑
त्व॒चे स्वाहा॑ लोहि॑ताय॒ स्वाहा॑ मा॒स॒साय॑ स्वाहा॑ स्ना॒वभ्यः॑

स्वाहास्थभ्यः स्वाहा मञ्जभ्यः स्वाहाङ्गैभ्यः स्वाहात्मने स्वाहा
सर्वस्मै स्वाहा (३८)

पार्श्वभ्यां स्वाहा मञ्जभ्यः स्वाहा षट्॥ [१६]

अ॒ञ्जे॒ताय॒ स्वाहा॑ञ्जि॒स॒क्थाय॒ स्वाहा॑ शि॒ति॒पदे॒ स्वाहा॑
शि॒ति॒ककु॒दे स्वाहा॑ शि॒ति॒रन्ध्राय॒ स्वाहा॑ शि॒ति॒पृष्ठा॒य
स्वाहा॑ शि॒त्यंसाय॒ स्वाहा॑ पु॒ष्प॒कर्णाय॒ स्वाहा॑ शि॒त्योष्ठा॒य
स्वाहा॑ शि॒ति॒भ्रवे॒ स्वाहा॑ शि॒ति॒भस॒दे स्वाहा॑ श्वे॒तानू॒काशाय॒
स्वाहा॑ञ्जये॒ स्वाहा॑ ल॒लामाय॒ स्वाहा॑सि॒तज्ञ॒वे स्वाहा॑
कृ॒ष्णै॒ताय॒ स्वाहा॑ रोहि॒तै॒ताय॒ स्वाहा॑रु॒णै॒ताय॒ स्वाहा॑दृ॒शाय॒
स्वाहा॑ की॒दृशाय॒ स्वाहा॑ ता॒दृशाय॒ स्वाहा॑ स॒दृशाय॒ स्वाहा॑
वि॒स॒दृशाय॒ स्वाहा॑ सु॒स॒दृशाय॒ स्वाहा॑ रू॒पाय॒ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै
स्वाहा॑ (३९)

रूपाय स्वाहा द्वे च॥ [१७]

कृ॒ष्णाय॒ स्वाहा॑ श्वे॒ताय॒ स्वाहा॑ पि॒शङ्गाय॒ स्वाहा॑ सा॒रङ्गाय॒
स्वाहा॑रु॒णाय॒ स्वाहा॑ गौ॒राय॒ स्वाहा॑ ब॒भ्रवे॒ स्वाहा॑ नकु॒लाय॒
स्वाहा॑ रोहि॒ताय॒ स्वाहा॑ शो॒णाय॒ स्वाहा॑ श्या॒वाय॒ स्वाहा॑
श्या॒माय॒ स्वाहा॑ पा॒क॒लाय॒ स्वाहा॑ सु॒रूपाय॒ स्वाहा॑नु॒रूपाय॒

स्वाहा विरूपाय स्वाहा सरूपाय स्वाहा प्रतिरूपाय स्वाहा
 शबलाय स्वाहा कमलाय स्वाहा पृश्नये स्वाहा पृश्निसक्थाय
 स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा (४०)

कृष्णाय षट्त्वारिंशत् ॥ [१८]

ओषधीभ्यः स्वाहा मूलेभ्यः स्वाहा तूलेभ्यः स्वाहा
 काण्डेभ्यः स्वाहा वल्शेभ्यः स्वाहा पुष्पेभ्यः स्वाहा फलेभ्यः
 स्वाहा गृहीतेभ्यः स्वाहागृहीतेभ्यः स्वाहावपन्नेभ्यः स्वाहा
 शयानेभ्यः स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा (४१)

ओषधीभ्यश्चतुर्विंशतिः ॥ [१९]

वनस्पतिभ्यः स्वाहा मूलेभ्यः स्वाहा तूलेभ्यः स्वाहा
 स्कन्धेभ्यः स्वाहा शाखाभ्यः स्वाहा पुर्णेभ्यः स्वाहा
 पुष्पेभ्यः स्वाहा फलेभ्यः स्वाहा गृहीतेभ्यः स्वाहागृहीतेभ्यः
 स्वाहावपन्नेभ्यः स्वाहा शयानेभ्यः स्वाहा शिष्टाय
 स्वाहातिशिष्टाय स्वाहा परिशिष्टाय स्वाहा सःशिष्टाय
 स्वाहोच्छिष्टाय स्वाहा रिक्ताय स्वाहारिक्ताय स्वाहा
 प्ररिक्ताय स्वाहा सःरिक्ताय स्वाहोद्रिक्ताय स्वाहा सर्वस्मै
 स्वाहा (४२)

वनस्पतिभ्यः स्कन्धोभ्यः शिष्टाय रिक्ताय षट्त्वारिंशत्॥—————[२०]

[प्रजवं प्रजापतिर्यदच्छन्दोमन्तै हुवे सवाहमोषधीभ्यो द्विचत्वारिंशत्॥४२॥ प्रजवः
सर्वस्मै स्वाहा॥]